

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

4-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Jul. 13-án.

Szerkesztő ur!

Lakik az én szomszédomban egy tisztességes német özvegy aszszony, ki szépen nevelt gyermekeit a magyar nyelvbe is beavatta. Ezen jámbor özvegy aszszonnyal és családjával, kivált a tavaszi és nyári szép estvéken valék én családostól együtt. S mi volt természetesebb, mint az unioról, szászokról, oláhokról, magyar, székely, németek közötti viszonyokról, zendülés, forradalom, félelem és borzadalomról fecsegni. Beszélgetéseink között mindig oda czéloztam, hogy szomszédnémba nemzetünk iránti bizodalmat öntsek, előítéleteiket szélyeszsem és a fenyegető felkelés vagy belháboru miatti igen is meszsze vitt aggodalmaikról lebeszéljem. Ezen beszélgetéseim foglalata egyszersmind political hitem lévén, a hazánkba lévő német és más fajok arányában, azt hiszem, hogy minden jóézésű magyar és székely így gondolkozik, azért Sz. ur, ne terheltessék közleni az okból is, hogy ha hibások, nézeteim rendre útasittassanak. Én hát némelykor éképpen beszéltem, ha mindjárt közbe-közbe ellenvetéseket is kellett feloldani:

Látja édes szomszéd aszszony! éppen nem lehet oka a panasza s a magyarok iránti békételenségre, mert a magyar néha a maga róvására is mindig vendészerető volt. Már szent Istvántól kezdve, sok külföldi s nevezetesen német kezdett hozzánk bévándorolni. Majd később a tatár járások s más pusztító háboruk miatt sok falu és vidék maradván pusztán, azokra rendre német telepítvényeket hoztak, p. o. szászokat, szepesieket, bánátiakat. Ezeken kívül igen sok német mesterember, kereskedő telepedt meg városainkban, melyeknek tulajdonképpen nagyobb részeit ők tették. Azonban ezen németek, ámbár nyelvöket nagyobbára megtartották, mégis a magyarok szokásait is lassanként felvén, mint jámbor és békés polgárok, és a magyar koronának hív alattvalói egyformán osztoztak jóban roszban a magyarokkal, és az ily megtelepült, honfiasodott németekről, azt gondolom most nincs kérdés. Hanem ha igaz volna is édes szomszédaszszony, azon vád, mintha mi a németeket gyűlölnök, az legfeljebb csak azokra és azoknak maradékaikra háromolnék, kik a mult század második felében, vagy azon innen, az

újabb időkben is, mint katona, kamarai tiszték, néha fodrászok, lokajok, pinczerek honunkba származván, itt ők kivántak parancsnokoskodni, minket azért, mert mindnyájan németül nem tudunk, neveletlen, bárdolatlanoknak nevezgetni, megvetőleg lenézni, a hon fiai elől a jobb hivatalokat, akkor egész németies kormány férfaink részint lágysága, részint rosz akarattja miatt elragadozni sat. Miután hát a magyar és székelyeknek ezen viszszaélések ellen való panaszait nem orvosolták, nem csuda, hogy mi némely honunkban lakó háládatlan németektől elvagyunk idegenülve, sőt ha éppen gyűlölnök is, ezen gyengességünket sem lehetne méltán szemünkre lobbantani. Mert ámbár a magyar vendészerető nemzet, de még sem esik inyére, nem szereti, ha vendége uralkodni kezd házában, kirekeszti kertéből, pinczéből. Igen is kedves szomszédaszszony, mi csak a háládatlan és minket boszszantó külföldieket nem szeretjük, azon jó németeket s más idegeneket pedig, a kik hozzánk szeretők simulni, honunknak szolgálni, minket megbecsülni, nyelvünkel megismerkedni akarnak, mindenkor megkülönböztető szíveséggel öleltük és polgártársainknak tartjuk, néha egy-egy szép feleséggel meg is szoktuk ajándékozni. — Láthatott szomszédaszszony, csak itt Fejérvárt is oly német tiszteket, kik bár magyarul nem tudtak, de mégis magyar körökben társalogtak, és vajjon mi okból? mert nem voltak oly neveletlenek, mint azok, a kik azt akarták volna, hogy minden magyar az ő nótájokra tánczoljon és rokonszenvet mutattak a magyarokhoz és hazánkhoz. — Nemde édes szomszédaszszony! méltán megvetést sőt kikergetést is érdemelnék én, ha németül nem tudva, Bécsben vagy Berlinben azt kívánnám, hogy miattam magyarul beszéljenek, vagy éppen egy zsiros hivatalt adjanak!

Továbbá édes szomszédaszszony, ha oly nagy ellensége volna a magyar a németnek, bizonyosan nem jönének oly sokan és oly jó szívvél ide. A bévándorlottak nem telepednének meg itten. Sok német ember: nyugalmazott tiszt, mesterember telepedett meg megyéken, székeken, városokon, a kik rokonérzés, nyelvtudás, barátságos házasság által egészen a miéink lettek. — Vagynak édes szomszédaszszony Kolozsvárt, Ma-

ros-Vásárhelyt, itt és más városokban oly német családok, a kikben csak nevökről ismer az ember a németre, és mint jó polgárok, magyarul is jól tudva, — a magyar elemmel szembe nem szállva, hanem azt becsülve, üzik foglalatosságaikat. Úgy úgy édes szomszédaszszony! mi a jámbor és hazánkat szerető német atyafiakat szeretjük viszont. Törvényeink oltalmazzák, a társaság pártfogolja a miben illik és a hol kell őket. A mi pedig a mostani forradalmi állapotot illeti, higgye meg édes szomszédaszszony, hogy a magyar, székelység által, a készületeket nem német, nem szász, nem oláh ellen teszik, hanem azok ellen, a kik a rendet fel fogják bontani, légyenek bármi nemzetbeliek, és ha a futkosó hírek szerint valami külső megtámadás érné a várost, vagy belső forrongás támadna, minden esetre egy oly jó család mint a szomszédaszszonyé, karunkra és védelmünkre számíthat. Egy szóval édes szomszédaszszony! valamint mi együtt bizodalmas viszonyban állunk, gondolatainkat s panaszainkat közöljük egymással, s még sem veszünk össze, úgy lehetne ez az egész honban, a különféle népfajok között. Nekünk az az ohajtásunk, hogy a kit a sors hivatalánál, vagy mesterségénél fogva e honban megtelepedni rendelt, legyen egyszermind hív polgár és nekünk jó barátunk. Azt ohajtanók, hogy legyenek a németek itt ben oly egyetértésben, szeretetben, barátságban a magyarokkal, mint a minő frigyben szeretnők örökre látni a nagy Németországot Magyarországgal sat.

Ilyeseket beszélgetvén én szomszédaimmal, engemet ők megértettek és igazoltak, azért ezen tárgyat az okból közlöm, hogy ha helybenhagyást tanál, a német folyóiratok is átvehessék és kiadhassák a végett, hogy értsenek meg minket minden rendü köztünk lakó német atyánkfiai, mert az egyetértésre és minden elöitéletek levetkezésére, a hazafiai áldozatra talán soha sem volt nagyobb szükség mint most. Jun. 20-n 1848.

Jakabfalvi.

Kolozsvárt most egy nagyszerü csempészeti kísérlet tartja figyelemben.

Dézszen az ottani erélyes hatóság 10 szekeret foga fel s küldte polgáröri kísérlettel Kolozsvárra vissza.

A szekerek Gy. Fejérvárról Jánoslavba hadiszereket jelesen bört és posztót vittek.

Nincs-é a posztó mellett pénz is, Isten tudja. Jánoslavról tudjuk hogy Gallicziában van, az orosz Lengyelországtól 5 mföldnyire, a San vize mellett és hogy posztó gyárai vannak.

Továbbá egy politikai járatu gyanus bojár féle embert is küldének Dézsről Kolozsvárra.

A szekerek s ez az ember Kolozsváron keresztül mentek Dézsre, 8 más szekér Dézs mellett suhant el. Nyomába indultak; de másfélnap előütjok van.

Gr. Rhédei Ádám n. méltósága, hazafi buzgalmánál fogva, a honvédő önkéntes sereg kiállítására költségeinek pótlására, e hó 8-án kelt ajánló levele mellett egy mázsa 13 próbás ezüstöt ajándékozott.

R. catholicus atyánkfiai, kik bizony eddig is a kor szellemét erősen értették s érezték, de az eddigi rendszerben az „ösztön ellen rugódozni“ füstbe menő kísérlet lesz vala, méltányos és jogos emancipatiojokon erélyesen kezdenek munkálkodni.

Lépéseik mind a mellett mérsékelték és higgadtak. Ez dicséretes; és éppen oly dicséretes az, hogy a laikusok felléptével a clerus is fehér zászlóval lépeget szembe.

Biz ebből a királyhágón túliak tanulhatnak egy keveset.

Ha lehetett egy utolsó Brutus, egy utolsó romai császár, egy utolsó erdélyi országgyűlés — mért ne lehessen egy utolsó „major potentia“ is. De e már csakugyan maxima potentia-nak is megjár, sőt a communismushoz is úgy hasonlít, mint egyik tojás a másikhoz.

T. i. Lőrinczi József péterlaki birtokába egy magát Bakónak nevező egyén csak amugy béült s a búzáját arattatni kezdi, az oda érkező csudafogta birtokosra pisztolyt ragad, segédeivel megveri, vérbe köpüli.

Lőrinczi J. teljesen hitelesített panaszára azt

a rögtön elégtételt kapá, hogy — investigálni fognak.

Kolozsról az ottani választás iránt az a helyreigazítás jött, hogy „a központi bizottmány a városháznál tanácskozott, mely teli volt sok emberrel, hová a panaszló is békéjethetett volna.“

A czáfolat többi része az „Ellenőr“t és annak közönségét érdekli.

Az országgyűlés július 5-dikén nyílt meg. Erdélyből még nagyon kevesen valának jelen.

A felső tábla a museumban, a ritkaságok között igen ritka szépen díszített teremben tartja üléseit. Elnöke g. Májláth Gy. Alelnök b. Perényi Zs.

Ülése hasonlított egy kissé a romai szenatorokéhoz, mikor a Forumon a gallusokat várták. Brennus hírnöke Beöthy Ödön Biharmegye új főispánya volt, ki a (már nem „méltóságos“ hanem csak „tisztelt“) felső táblát arra figyelletté, hogy mint kiváltságos táblának „napjai megszámláltattak.“ O Brutus! O Nero!

A felső tábla tanácskozásai tehát testamantum készítését fogják tárgyalni!

A képviselők háza vagyis az ugynevezett „alsó ház“ nem különben július 5-én megnyilván, 6-kán a rectificatioval foglalkodik vala. Ez úgy megy, hogy a ház 12 bizottságra van osztva, mindenik áll jelenleg 33 tagból. Mindenik bizottság megvizsgál egy rakás megbízó levelet s ha valamelyik követnek választása ellen a választási jegyzőkönyvnél vagy benyújtott kérelmeknél fogva kifogása van, az ügyet az egész gyűlés elébe terjeszti.

Július 6. 11 órákor már 288 követ volt kifogás nélkülinek jelentve. Még azon nap a ház tisztviselői (elnök sat.) választásához nem fogtak. Elhalaszták július 10-dikéig, hogy érkezhessenek az erdélyi követek is.

A horvátországi illyrpárt a kir. nyilatkozvány megérkezéte dühbe jött, az alárczot elvetette s lázongó gyűlésében azt kiálalta:

„a sváb királyt a nemzet árulójául ki kell ünnepélyesen jelenteni.“ Ez az illyr loyaltas. Mit mond hozzá Szeben?

Pedig Jellacsicsot ugyancsak jószívvel látták Innsbruckban. Egy igen igen magas úrnő theára hívta. J. mentegette magát, hogy ő rebellisnek lévén nyilvánítva nem illik ott megjelennie. „Úgy hát nem az én kedves bánomat, hanem az én kedves rebellisemet hívom meg“, volt a magas kegyelmű hölgy felelete. Noscitur sat.

Csakugyan igaz, hogy a német nemzetgyűlés július 29-dikén János austriai főherceget birodalom kormányzójává (Reichsverweser) választá. 521 szózat közül 436-ot kapott. 25 képviselő nem szavazott, mivel felelősség nélküli kormányzó nem kell nekik. 7 tagból álló küldöttséget neveztek tudtul adni a főhercegnek a választás eredményét.

Cavaignac a szomoruan szerencsés dictator továbbra is a végrehajtó hatalom birtokában maradt. Czime: „tanács elnöke“ s a minisztereket ő nevezi ki. A tárczák azok a mik nálunk, csak egy 9-dik van hozzájuk: a tengerészügyé.

A párizsi érzsek, békitő törekvéseinek áldozata lön s az utcán kapott sebe következtében megholt. Midőn sebesülten a torlaszon keresztül vitték azt mondá: „legyen vérem az utolsó kiöntött vér.“

4000 munkás elesett; egy néhány ezer fogva van s nagyobb részét költöztetik Ámérikába.

A béke feletti alkudozás Lombardiában nem sikerült.

Egy kis nem-politika.

Londonban van egy ember a kinek egyik szeme üveg s a másikkal is okulárral lát, parókát visel, egyik karja s mind a két lába fa, orra a homloka bőrével van foldozva, alsó alkapczája részint ezüst, fogsora bérakott, kapo-

nyája egy része rugós mézga, egyik szájpadrása, mind a két füle s hasának jórésze ugyan azon anyagból.

Ez az ember gőz kazán fűtő volt s a kazán kirepedvén ő borzasztólag megbénult és csonkult.

A sebészt, kinek csaknem csudakép sikerül ezen szerencsétlennek nem csak életét megmenteni, hanem testét is így kifoldozni, Kemble-nek hívják.

Szegény, veszélyben forgó honunk, csak neked ne lenne szükséged egy Kemble-re.

Az austriai országgyűlés megnyíltáról még nincs tudósítás. Minden esetre szép kis országgyűlés les. Legelső kérdés lesz az, hogy mi nyelven beszéljenek. Jul. 3-dikán már 97 volt, kik mindösszevetett vállal sem tudának egy abc végibe való német vocabulariumot szerkeszteni. A ki keveset tud németül még több. Az austriaiak, morvák, gallicziaiak majd mind, a bukovinaiak mind földészek. Ez nagyon jó lenne, ha csak a falu dolgáról volna szó; de az 1700 vagy menynyi millio fizetésének segédforrásairól vékonyan discourálunk. Egyébaránt a „nem fizetünket“ megtanulják németül s aztán punctum. — A gallicziai és morva követek csoportosan fogadtak szállást. Egy csapat egy istállót bérelt ki s ott lakott naponkint két ezüst garasért. Más rész a kaszárnában a vitézekkel együtt gazdáskodott.

János főherceg a német kormányzóságot elfogadá; csak nem mondhatta meg mikor kezdhet hivatala folytatásához, mivel ő fenségének császára egyéb dolgot is adott. A német követek nagy örömmel haza mentek.

Mi csak azt szeretnők tudni, minő szerepet fog viselni Austria abban a német szövetségben? És mikép lesz hogy János herceg Ferdinánd császárnak német főkormányzója, s Ferdinánd János hercegnek austriai császára legyen?

Mind ezek azonban a bécsi német lapok schu-viksos politikája előtt nem nehézségek. Még ellenkezőbb dolgok is találkoztak az ő hasábaikon.

Napolyból csak annyit tudunk, hogy az ország déli részein nőttön nő a lázzadás. Néhol kétes a nép gondolkodása; de teljes bizodalma a királynak csak hadserge egy részében van. Ezt pedig Calabriában a felkelők kissé meg-egyengeték

Sicilia teljesen elvált, Anglia, Frankország függetlennek elismerték. Már csak király kell neki. Az insbrucki, ischli vagy Isten tudja hovai camarilla tagjai járnának inkább oda a gondola-takkal, mintsem nálunk alacsonkognak. Egyikök elmehetne Palermoba, a másik Hottentotiába, a harmadik Patagoniába sat.

Bukarestben hamar megkezdtek vala az ellenforradalmat. Odo beszkú és Salomon (ez-rede) volt a két hős, kiket Duhamel az orosz ágens, eltávoztakor ezen szép kísérletre titkon megesketett vala. Ezek 400 felpálinkázott katonával a forradalmi kormány tagjaira rohantak a gyűlésökbe, hogy egyszerre elfogják. A veszély a legnagyobb volt, némelyek a szobákba sán-czolták bé magukat. A nép alatt nem segíthetett, mert fegyvertelen volt s a katonák egy lövés-sel már 7-et elejtettek vala. Ekkor egy hösnő — Ipatescu Anna — terem elé két pisztoly-lyal a kezében, felbuzditja az ifjuságot és a katonákat visszanyomják a kaszárnába. A két pártütőt elfogták.

A brassai hirlap hiteles tudósítások nyomán állítja, hogy a muszkák átjöveteléből a Pruthon innen, még semmi sincs.

János főherceg mint a magyarok és horvátok közt ő felségétől kinevezett közbenjáró, a m. ministerium képviselőit és Jellachich bánt Bécsbe maga elébe rendelte.

Ha az „Ellenőr“ jul. 11. számjában Nagy és Brassai alatt minket ért, úgy nyilvánitnunk kell hogy a mi ott rólunk van írva teljesen valótlan.

Nagy Péter és Brassai Samu.